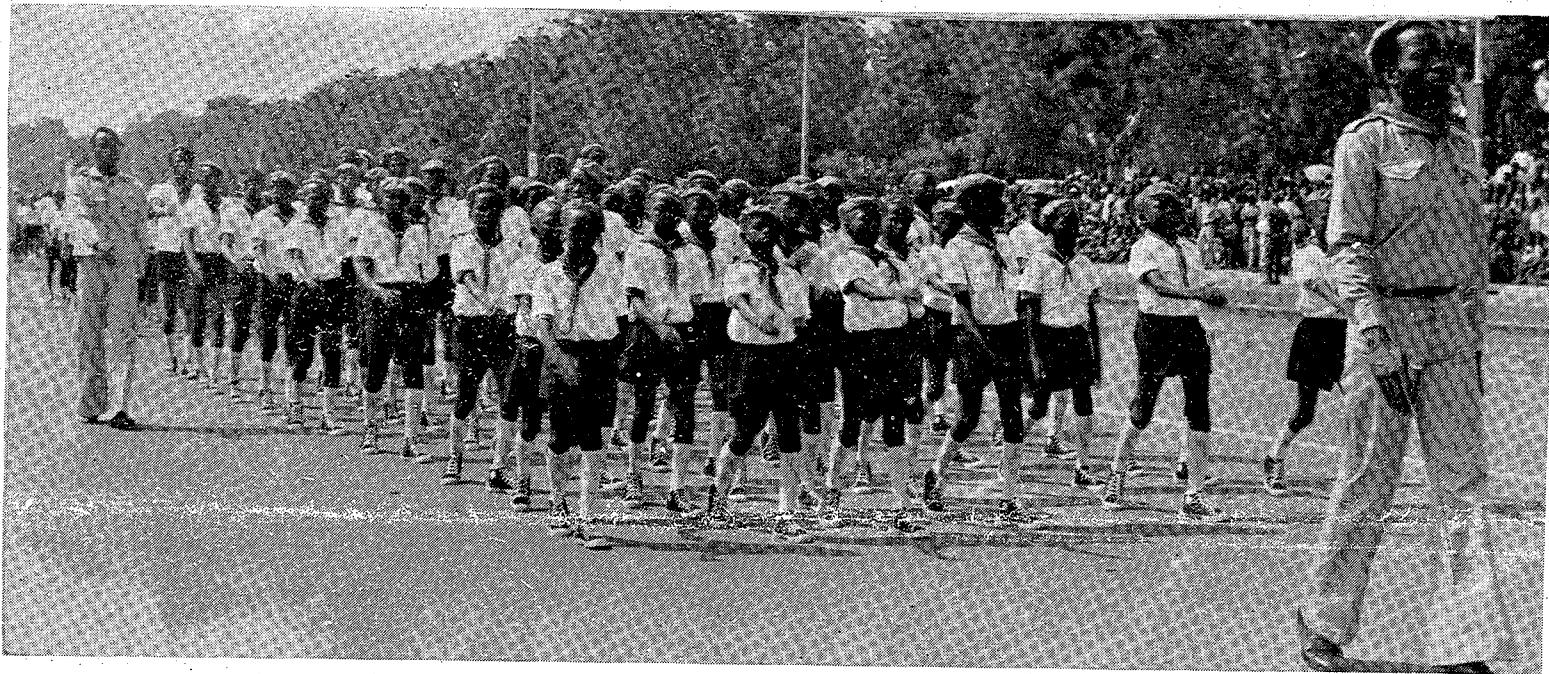

san wôorônan - nimôrô 69
 nowanburu kalo - san 1977
bp:24 - bamakò (mali)
 telefòn : 22104 — ccp : 0155
 dòrômè 4
 kibarudilalaw kuntigi : amadu ganyi kantè

kibaru

a bë bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

don dò demisèn ye don dò mògòkòrò ye

mali denmisèn w ka jèkuluba si-gili sen kan, o baaraw daminèna ôkutôburu kalo la, san 1977.

peresidan musa tarawele yèrè ye a sigi kunw bëe fènsèfènsè an ka yèrèmahôrônya sanyèlèma seli sen fè.

denmisèn w ka minisiri, n'o ye mahamani ture ye, o yèrè sera mali kafo bëe kelen kelen kònò, k'a jèkuluba in sigi cogo nyèfò denmisèn ye, n'olu de ye faso jigi fòlòw ye.

nin nyèmògò fila bëe ka kumaw kònò, a jirala ko denmisèn ma bò denmisèn na, ko cè ma bò muso la, ko duguba denmisèn ma bò dugu misèn denmisèn na, ko kallannen ma bò kalanbali la, ko mali denmisèn w bëe ka kan jèkuluba in kònò, ko bëe ka kan k'i cèsiri mali baara cogo nyuman

sira bëe kan.

bëe y'a dòn ko denmisèn de ye jamana jigi ye, k'a sababu kè fèn kelen ye. o fèn ye mun ye ? o ye kuma kòròma de ye, min b'a jira ko : don dò denmisèn ye, don dò mògòkòrò ye.

cogoya wèrè la, a bëe se k'a fò ko : bi denmisèn ye kunun mògòkòrò nònabila ye, sini denmisèn ye bi mògòkòrò nònabila ye.

ni kow bëe o cogo la sa, a man-kan mali kònò, denmisèn kelen ka mali nyèmògòw jigi waari. denmisèn bëe ka kan ka don jèkuluba in na, k'a sariyaw labato, ka ja-mana hakili n'a hamina kow matarafa, walasa mali ka taa nyè, an bëe kelen kelen sago la.

amadu ganyi kantè
kibaru dilalaw kuntigi

nin kibaru kònòkow

nyè 2 ni nyè 3 :
kibaru kanubagaw kuma yòrò

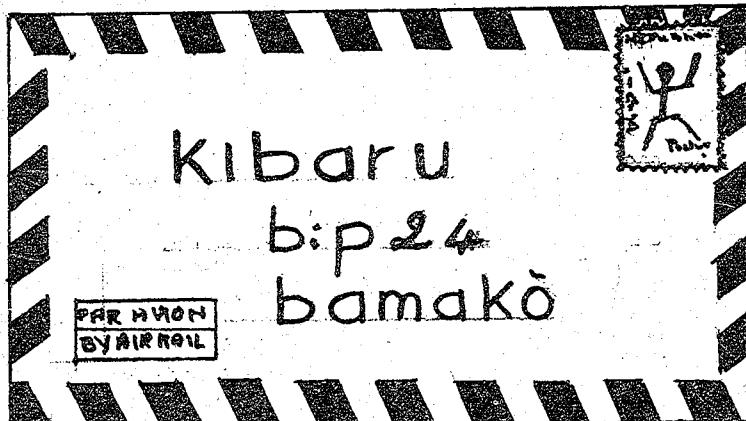
nyè 4 :
yèrèkalan gafew

nyè 5 ni nyè 6 :
jarabugu kibaruyaw

nyè 7 :
nyègèn kòròma

nyè 8 :
selènge babili

kibaru kanubagaw

kuma kòròma

muso dò bè dinyè kònò. muso tòw mana den sòrò, u b'a da u kò la. nka, muso in mana den sòrò, a b'a ta don a kèrè la, ka bamu fini da a kunkolo kan. muso in den sogò bè dun san kelen kònò sinyè saba.
o ye muso jumèn ye ?

abudulayi jara
cènbugu

ka bò bananba

nin tun ye cè kelen ye. ale tun bè baara kè masakè fè. o tuma, ni ala ye dinyè dògò dò dugujè, a bè soli ka taa masakè sògòma fo. cè kelen tun bè ka fugulanin saba bila a kunkolo la. n'a taara masakè sògòma fo, a bè fugulanin fòlò minè, ko masakè ye o tògò dòn wa ? masakè ko ale t'o tògò dòn. a bè filanan minè, ko masakè k'o tògò fò. masakè ko ale t'o tògò dòn. a bè fugulanin sabanan minè, ko masakè ka o tògò fò. masakè ko ale t'o dòn.

cè kelen bè taa, a bè segin, a bè taa, a bè segin. a ye sinyè caman kè o la, masakè ko ale tè fugulanin saba si tògò dòn.

don dò la, masakè ye cè kelen furumuso wele, ka o nyininka, ko : - e cè bè ne nyini ko dò tògò la, ne ma o dòn fewu, n'o ye fugulaninw saba min bè a kunkolo la. i bè ji ja ka fugulaninw saba in tògò dòn, ka n'a fò n'ye. a ko ne de ye masakè ye, ni ne ye fugulaninw saba in tògò dòn, ko ne ka ale kunkolo tigè. ne dun ma u tògò dòn. o tuma, i bè i yèrè gèlèya, janko ne na i cè in kunkolo tigè.

cè kelen furumuso ko :

- o tè baasi ye.

muso taara a cè ka so, a ye i funun a cè la, ka tile damadama kè ka i

funun a cè la, a tè kuma a cè fè. fo don dò la su fè, surafana dunnen, a cè taara báro kè a terikè ka so. waati selen, a ko a terikè m'a ko ale bè taa a da. terikè ko :

- a sera wa ?

a ko :

- a sera.

terikè wulila ka taa a bila a kà so ko :

- ka dugu nyuman jè.

cè kelen ko :

- amiina.

ale donna so kònò. a ko muso ma :

- karisa, i terun, n'ka n'da.

muso ma kuma. a ko :

- i tè i terun wa ?

a ye a cè suuruntu. cè ko :

- i bè n'suuruntu mun na ? n'ye mun kè i la ?

muso ko :

- i ma dò wèrè kè n'na dè, fugulaninw saba min bè i kunkolo la dè, ne dun ma o cogo dòn. barisa, n'e sara, mògòw b'a lakali cogo di ?

cè ko :

- o tè baasi ye. ne ka fugulanin saba in, tògò b'a bée la.

muso ko :

- olu tògò ?

cè ko :

- fugulanin fòlò tògò ko "faantan ni faama tè filan ye". fugulanin fila-

nan tògò ye ko "mògò man kan ka i nyè di i biranw ma, ka filèli kè n'i tòn ye". sabanan ko "mògò gundo dòn nyògòn tè muso ye".

cè kelen ye nin bée fò a muso ye. dugu bëna jè, nka a ma jè konyuman, furumuso wulila ka taa cè ka fugulaninw bée tògò fò masakè ye.

dugu jèlen, cè yèrè t'a dòn k'a fò ko muso in taara masakè fè a ka so. o y'a sòrò, muso tilala a ka ko la ka báan pewu. sògòma fè, ale taara masakè sògòma fo, ka fugulanin fòlò minè, ko masakè ka o tògò fò. ni masakè ye o tògò dòn, ko o ka ale kunkolo tigè. masakè ye o tògò fò a ye. filanan, masakè ye o tògò fò a ye. sabanan, masakè ye o fana tògò fò. o tuma, a ko masakè ka ale kunkolo tigè.

masakè ye mògò bila ka taa cè kelen in furumuso wele ka na, ka muso nyininka ko :

- e ma i cè ka gundo fò ne ye ?

muso ye i suma suu.. masakè ye musow bée fara nyògòn kan, ko u ka cè kelen in muso kunkolo tigè. musow ye a kunkolo tigè.

masakè labanna ka cè bila, ko a ta ye tinyè ye.

o tuma, a'ye da a la, k'a fò ko mògò gundo dòn nyògòn tè muso ye.

laji kulubali

kuma yòrò

nyè taa tè kò filè sa

tunga ye fila ye, sègèn ye fila ye. sègèn bè baò tunga la. tunga kulu bè ye, nka sègèn kulu tè ye.

yusufu tarawele
medinè

jaabi :

tungarakè bè se ka kè baana ye, awa a bè se ka kè falatò ye. nka, a fila bée la, a ka nyi a bara. bawo tunga tè danbe dòn.

o la sa, mun dun bè tunga kèlè, ka a bò dusukun na ? o ye baara, bèn, limaniya ani faso kanuni ye. baara bèn kònò, o bè sòrò yiriwa. limaniya b'a timè, faso kanuni b'a jiidi. a bè miiriya juguw kèlè, k'u bò dusukun na, i n'a fò, jonyèrèla ani dannabaliya. a bè mògò dusu lamin ka sin tilennenya na i ka kèwalew ma.

ni i ye sènèkèla ye, i n'a dòn ko dugukolo tè nkalon tigè. n'i ye baganmarala ye, i n'a dòn ko misigèn bere tè mògò laafu. n'i ye mònnikèla ye, i n'a dòn ko mònnikè jò tè mògò malasa. n'i ye kalankèla ye, i n'a dòn ko kalan tè mògò fili i yèrè ma.

an ka nyémògòw y'o de faamu. o de kòsòn, n'i y'an ka jamana lajè, a jòlen bè nin kala saba de kan : dabakala, jènèkala ani kaalimukala. dabakala ye ciwaraw ta ye, jènèkala ye bololabaarakèlaw ta ye, kaalimukala ye dònnikèbagaw ta ye.

n'balimaw, mògò man farin, jigi de ka farin. awa, o jigi kelen de ka fisa ni fa ye. ni mògò min jigi tigèra nin kala saba la, i bè bò faso kònò, ka taa kò kan. o man jugu, nka, n'i nyinèna i yèrè kò, i bè to dunanya na jamaw ni nyògòn cè, i bè kè jòn ye, i bè kè mògò lanko-

lon ye, i bè kè ntonso ye. bawo, i danbew ani i mankuuw bée bè tunun i la.

tunga man nyi. awa hali ni tunga diyara tungarakè la, a kana nyinèko : finyè bò sen kòrò ye tinyè ye, nka n'tè segin so de ka jugu. nyè-taa, o man kan ka kò filè sa.

kuma kòròma

muso kelen bè dinyè kònò, a bè den kêmè wolo san o san. o kòrò ye mun ye ? maliki kulubali korokobugu,

fèn jumèn saniyalen bè ka tèmèn dinyè fèn bée kan ? bokari konate farabala

ka bò nyònò

kabini komite militèri ye fanga ta nowanburu kalo tile 19 san 1968, a ye cikèlaw, bagangènnaw, mònnikèlaw ani jagokèlaw bée lafiya.

tòorò o tòorò tun b'an kan, o banna. fòlò, cikèlaw tun tè jate fèn ye. sisani, an bée lafiyala. juma o juma, an b'a mèn arajo la, ko komite militèri hamina ko ye cikèlaw ye, sanga ni waati bée. o ye tinyè ye. balikukan yèrè kè kun ye, i ka fèn dò ye : ni min nyèna, a banna. ni min ma nyè, jamana kunko don.

sisani, kòlòn kònò, faamaw bè dagi sigi mògò da la sènè ta fan na. ni malo kanna, n'a gosira k'a ban, faama juguw b'a minè an na. i ka juru banna wo, a ma ban wo, fèn tè di i ma.

i tè malosi yèrè sòrò, janko feereta. u tè fosi fò i ye : "an bè tònasi de nò fè, tònasi ma dafa." dutigi ka balo bée bè minè a la.

u b'a fò fana : "an bè si di, ka malo mugu di." o dun tè tinyè kuma ye. bawo, i t'a sòrò jè la, janko juru la. k'a ta zuluye kalo la, k'na a bila òkutòburu kalo la, malo mugumugu tè sòrò, awa nyuman tè fò ãn ye. n'an kumana, faamaw tè fosi fò : "an b'i gèn ka bò kòlòn na." kòlòn kèra a dama mògò ye, bée b'i ta fò a ma.

ne bè komite militèri fo, n'bè kibaru baarakèlaw bée fo.

mamadu jara jaabi :

mamadu jara ka lètèrè in b'a jira ko komite militèri ni mali cikèlaw bée hamina kow ye kelen ye : bée bè tilennenya de nyini, bée b'a fè mògò ka tònò sòrò a ka baara kèlen na, bée b'a fè lafiya, hèrè ni bén ka yiriwa mali kònò.

o de y'a fo, mamadu jara ka kuma in ni amadu baba jara, min ye komite militèri peresidan dankan ye, ka kumaw bè nyògòn ta. amadu baba jara ye o kuma fò sòròdasiw ka fangata sanyèlèma kònontònnan hukumu kònò, nowanburu kalo tile 19 san 1977.

amadu baba jara ye mun fò ?

a ko komite militèri mògò nisongoyalen de y'a kòlòsi ko sannifeere tuma, forobabaarakèla dòw ka baaa ra cèjuguw bè degun don sènèkèlaw kun. o bè kè sababu ye ka jamana yèrè sòrò segin kò. a ko o mògòw ka kan ka nyini, k'u nyangi. a y'a jira a ka kuma kònò ko o fèrè ti-gèra ka ban.

nin kuma in ka kan ka bée sòn hakili la. bawo, mògò tè ko sòrò gansan, awa ko fana tè mògò sòrò gansan.

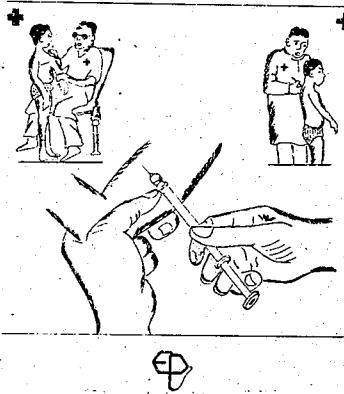
yèrèkalan gafew

jì ni kènèya

jì ye kènèya taalan ye. nka jì bë se ka kè bana sababu ye fana. o bëe kunnafoni bëe dì gafe in kònò.
a sòngò : dòròmè 25

bolociw

boloci bë bana minw kùnbèn, ani a ka kan ka waleya cogo min, o bëe bë nyèfò nin liburu in kònò..
a sòngò : dòròmè 25

halibì, an b'aw lèdònniya, k'a fô ko yèrèkalan gafe duuru bòra kosa in na.

o gafe duuru bëe lajèlen sèbènnèn bëe bamanankan de la.

gafe duuru ninw bëe bë se ka kè nafamafènba ye bamanankan-mènnaw bëe bolo.

a bëe lajèlen sòrò yòrò filè nin ye :

ènpirimeri kase keyita

b. p. 21

bamakò

mali

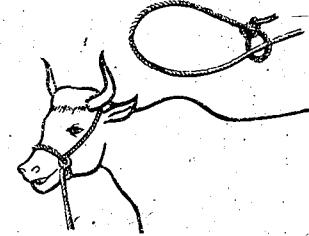
nyòninsan

nyòninsan ye denmisèn bana jugu ye. a bë se ka kùnbèn cogo min, aw bëna o kalan liburu in kònò.

a sòngò : dòròmè 25

misimara

misi kògosili ani misi kolonni ka kan ka kè cogo min, misitigiw na se k'o kalan nin liburu in kònò.

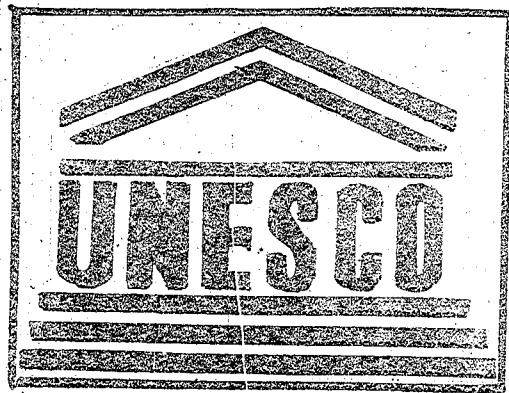
a sòngò : dòròmè 25

jeli baba sisòkò

kibaru kalanbaga bëe bë jeli baba ka "daa kà kòrè kélè" dòn. o kélè kéra cogo min, k'a ta a daminè tuma na, fo k'a ban, o bëe sèbènnèn bëe nin liburu in kònò.

a sòngò : dòròmè 80

kibaru
bèe n'i
miirina ta

nimoré 2

newanburu

san 1977

nyininkali

fén juménw bè du kònò sigi diya
du kònò mògòw bolo?

nyininkali filan (2 nan) n'o fôra arojo la kalo kelen kònò, k'a tâ okutðburu kalo tile 21 na, k'a bila no-
yanburu kalo tile 25 la, o tun nyèsinnen bè du kònò sigi daamu de ma, du kònò mògòw bolo.

Jaabi kònò kumow bè mògòw nisòndiya kòsèbè, k'a da miirinataw caya kan. dòw ko : du daamu ye den ye ;
dòw ko bèn ; dòw ko bolo ; dòw ko kènèya ; dòw ko fèntigya ; dòw fana ko nyògòw bonyè ani kotonyògòw-
tala ; dòw yèrè ko, dutigi ka hakili nyuman de ye du dagmu fòlò ye.

Jaabi minw sôrò la, nyininkali 2 nan in kelen kò, ka bò arojo mali lamènbagaw ani kibarukalanbagaw yòrò,
olu filè nin ye ;

mali kòkan :

jaabi 6 ka bò kònòwari, gabon ani
sènègali.

bamakò dugu :

jaabi 16 ka bò bamakò dugu yèrè
kònò.

kayi :

jaabi 20 ka bò kitô y bafulabèn,
tukòrò.

kulukòrò :

jaabi 30 ka bò kulukòrò, bananba,
kati, kangeba, joyila, kolokani.

sikaso :

jaabi 3 ka bò yanfolila, npèsoba
ani kucala kubedaw la.

segu :

jaabi 21 ka bò segu, nyòndò, san,
yangaso, masina, tomiyan.

moti :

jaabi foyi ma bò moti mara kònò.

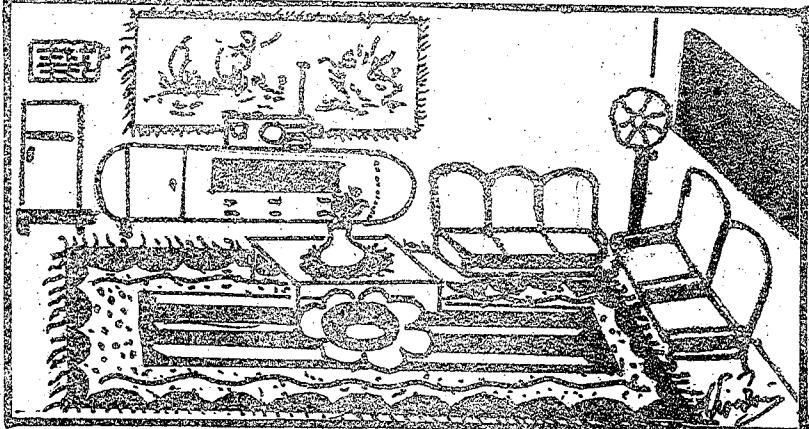
tumutu :

jaabi foyi ma bò tumutu mara kònò.

gawo :

jaabi foyi ma bò gawo mara kònò.

nyininkali 2 nan bënnna jaabi 96.
de ma, mali kònò a n'a kòkan,
muso 3 ka jaabi w b'olu la. nka,
jaabi ma bò moti, tumutu ani gawo
maraw kònò.

ka bò mali kòkan

ne ye aw ka nyininkali mèn arajo la, ko : fèn jumèn bè du kònò sigi diya du kònò mògòw bolo ?

ne ka miiri la, dumuni de bè du kònò sigi diya. ni nin jaabi ka nyi, n'b'a nyini aw fè, aw ka n'jaabi arajo la.

makan bakari yakuba keyita
b.p. 33 liberewili, gabon

ka bò yanfolila

jigi de bè du kònò sigi diya dudenw bolo. jamadenw jigi ye góferènaman ye. o fana jigi ye a ka baarakèlaw ani a ka kèsu kònò warri ye. ni baarakèlaw ma baara minè sèbè ye, walima góferènaman jigi y'a ka wari min ye, ni o dunbaga cayara ni a lakanabaga ye, góferènaman fana tè se ka sigi o kan. jamadenw fana tè se ka sigi o kan.

haji jalo
opamu
yanfolila
sikaso

ka bò bdginda

hakili de bè sigi diya du kònò mògòw bolo. bawo, hakili de bè na ni bèn ani nyògònfaamuya ye. hakili ani bèn ani nyògònfaamuya, olu ye fènw ye, minw nyagaminen don, minw dulonnen don nyògòn na fana.

ala k'u nògòya, k'u sinsi, k'u barika an ka duw, kafow, ani an ka jamana kònò. baba sanògò

baginda
kulukòrò

ka bò barawuli

ne miiri la, bèn ani sòrò, olu de bè du kònò sigi diya du kònò mògòw bolo.

an ka foli bè kibaru baarakèlaw bée ye.

birama bérètè
barawuli
fana
segu

ka bò kati

dukònòna min ye ga taamashyèn fòlò ye, o ka kan ka lanyagali sira caman kan.

ne bè jaabi min fò aw ka nyininkali in na, o filè nin ye :

den de bè du kònò sigi diya. bawo, ni den tè du min kònò, a bè, i n'a fò, nunu didenntan. den dòròn de kòsòn, cè ani muso bè nisòndiya.

mari bérèti jawara
faransuwa jawara bara
nègèjuruso la
kati

ka bò jatawali

aw ko : fèn jumèn bè du kònò sigi daamu du kònò mògòw bolo ?

ne miirina ta filè nin ye :

nin nyininkali, bolo saba de bè a la. a fòlò, o ye bèn ye. a filanan, o ye kotonyògontala ye. a sabanan, o ye dumuni ye.

nin kuma saba in fôlen kò, ne ye kuma kelen min ta, ka nyininkali in jaabi, o ye bèn de ye.

ibrahima danbele
jatawali
kita

ka bò bamakò

ne bè n'ka hakilila ta jaabi di aw ma nyininkali in kan. ne miiri la, sòrò de bè du kònò sigi diya du kònò mògòw bolo. n'i ko "sòrò", fèn caman bè o la. olu filè nin ye :

bèn ye sòrò ye. nafolo ye sòrò ye. hakili ye sòrò ye. den ye sòrò ye.

ni aw bè to ka nin nyininkali su-guyaw kè, o ka di ne ye kosèbè.

bawo, o bè anw bila k'an hakili jakabò. a bè se ka kè sababu ye yèrè, anw ka kè fèndònna ye.

bubakari jawara
kibaru tònden
nyarela
bamakò

ka bò koyan

bèn de bè du kònò sigi diya du kònò mògòw bolo. ni bèn tè du kònò, foyi tè nyè du kònò.

mun bè dukònòden bèn ? u ka sònnyògòn ta ma. n'u sònna nyògòn ta ma, du bè nyè. ni dutigiw sònna nyògòn ta ma, dugu bè nyè. ni dugutigiw sònna nyògòn ta ma, jamana bè nyè.

n'u bèe sònna nyògòn ta ma, baara nyuman bè kè. ni baara nyuman kèra, sòrò bè kè. ni sòrò kèra, du bè bò nògò la. ni du bòra nògò la, dugu bè bò nògò la. ni dugu bòra nògò la, jamana bè bò nògò la.

ni ninw ma bèn, mun bè kè ? - tinyèni.

mun bè na ni tinyèni ye ? - bènbaliya.

dirisa danbele
koyan
ngolobala
nyònò

ka bò npesoba

kibaru ka nyininkali filanan jaabi filè nin ye :

fèn min bè du kònò sigi diya du kònò mògòw bolo, o ye balo de ye. ni balo tè du min kònò, o du sigi tè diya du kònò mògòw bolo.

adama toti kulubali
npesoba

ka bo tuba

aw ye nyininkali min kè, ne y'a mèn arajomali la ka n'to tuba, se-negali jamana kònò.

ne miiri la, hali ni wari caman bè mògò bolo, wali n'i bè so belebele nyuman kònò, n'a y'a sòrò, i musow bè keleya, wali n'u ka jugu, hèrè kisè kelen tè i ka so belebele in kònò.

muso de ye du nijuru ye, ale de ye jamana yèrè nijuru ye. o de kòsòn, ne b'a nyini an balimamusow fè, u ka dusu ani hakili nyumanw sòrò du kònò, walasa hèrè ka se bée ma.

shèki tijani kulubali
b.p. 29 tuba
senegali

ji bè don kò la dòoni dòoni jarabugu

jarabugu ye dugu ye, min bè nòn-sònbugu mara la. jarabugu sigilen bè bamakò siraba da la, nònsonbugu ni bayanfan cè. a ni nònsonbugu cè ye kilomètèrè 8 ye.

jarabugu mògòkòròbaw ka fò la, nònsonbugutigi fòlòw ye jarabugu jaralakaw de ye. segu faama de ye

nònsonbugu dugutigiyà di konarew ma sisan, jarabugu dugutigi ye bée-ko jara ye. a yèrè ka fò la, a si ye san 90 ye. jarabugu dugutigiyà bë-fabolo de kan. jarabugu ye tontigi dugu ye. jarabugu mògò kolo girin ye jaraw ye. bagayògô gaba kelen ni tarawelew ta kelen bè jarabugu.

balikukalan

jarabugu balikukaramògò fòlò ye joba jara ye. a si ye san 54 ye. joba de bè fara mògòkòròw kan, ka dugu ko caman nyènabò.

karamògò kosaw ye mògò naani ye : dawuda jara (san 38), ncò jara (san 33), negeba jara (san 33), ani ngolo jara (san 24).

dawuda ni ncò jara bè kalanden kòròbaw kalan. negeba ni ngolo bè kalanden kosaw kalan. kalanden ye sèrè fila ye : kalanden kòròbaw ye mògò 13 ye, kalanden kosaw ye mògò 20 ye.

kalan daminèna jarabugu san 1970 la. kalandenw dama de ye kalanso fòlò jò. nyinan, kalanso kura jòra, o kèra dugu mògòw bée kunko ye :

balikukalan kura jò tuma selen, balikukaramògòw sera dugutigi n'a seerew ma, k'a kan fò u ye.. dugutigi ye mògòw fara nyògòn kan, ka karamògòw hamina ko jira u la. dugu mògòw bëenna ko u bë balikukalan foroba baara. dugu kamalenw n'a sungurunw jèra ka kalanso baara bée lajèlen kè nyògòn fè. kalanso sigilanw ye kalandenw ni kòtedenw bée jèmafèn ye.

jarabugu balikukalan tòn nyèmògòw ye duuru ye : bëeko jara, n'o, ye dugutigi ye, dama tarawele, cò-

ròn jara, joba jara, n'o ye karamògò kòròba ye, ani sungurun kuntigi.

kalantòn nyèmògòw bè kalandenw laadi, k'u su k'u kè kalan kan, k'u bila dugu nafa sòrò siraw kan. ni kalanden min ye kalan nagasi sira taama, o bè woro tan sara kalantòn

ye. ni kalanden min banna bée jè baara ma, o bè dòròmè mugan sara kalantòn ye. ni kalanden min ye sariya tinyè sinyè fila, a sinyè saban, o bè dòròmè bisaba sara. ni karamògò min ye kalantòn sariya tinyè, o bè dòròmè biduuru sara.

kalan foro

kalan daminè tuma, kalandenw tun bè dòròmè duuru sara dògò o dògò, taji san kama. kalandenw labanna ka dòròmè tan tan tigè nyògòn cè. kalantòn y'a kòlòsi ko wari sarataw tun tè se ka fara nyògòn kan u sago tuma na. bawo, "cè ye ji foroko ye. don dò, a nyiginnen bè. don dò, a jalén bè."

wari ko gèlèyalen, balikukalandenw farala nyògòn kan, k'a baliku-kalan foro bin. kalan foro san, fòlò tun ye taari tilancè ye. sisan, kalan foro dafarà taari kelen na. ni tigaw kògòra, kalandenw bè tiga wuli, k'a gosi, k'a feere faso tigasannaw ma. jarabugu balikukalandenw ye u ka tiga sòngò dò kè ka kògò san, k'a feere dugu kònò mògòw ma.

joba jara de bè kògò feere dugu mògòw ma, ka a wari fara nyògòn kan. kalandenw bè tòn dòoni fana

sòrò. nònsonbugu kumandan ni nòn-sònbugu koperatiwu nyèmògòw ye nògòya don balikukalandenw ka kògò san konyèw la. jarabugu nègèsotigiyà de bè kògò bòrèw doni ka bò nònsonbugu, ka taa n'u ye jarabugu. ni kògò feerela ka ban, kògò bòrè lankolonw bè tila nègèsotigiyà ni nyògòn cè.

tòn dò wèrè bè kalan foro ko la. bawo, jarabugu balikukalan foro gungurun bòra. sènèkèlakòliden bè sènèkèlaw dege forosuma, nògòdon, ani dabanjana baara cogo la. kalan foro ye yòrò ye, liburuninw kònò kumaw ka kan ka waleya yòrò min. ni kalan foro sènèfèn nyèna, jarabugu mògòw ni dugu wèrè taw bë se ka taa balikukalan foro sènèfèn mafilè sanga ni waati bée.

(a tò bè nyè 6 la)

ji bè don kò la dòoni dòoni

dògòtòrò Kalan

san 1976 la, ka namori banba to nònsònbugu, dògòtòrò kalan kèra balikukalanden 19 kun. kalandenw ye tile 15 de kè dògòtòrò kalan na nònsònbugu. jarabugu mògò naani de ye dògòtòrò kalan in kè : dawuda jara, ncò jara, negeba jara ani ngolo jara.

dògòtòrò kalan bannen, dògòtòròw ye fura caman ni kalandenw na :

- niwakini kisè 100,
- kònòdimi fura kisè 100,
- joli fura bilennin buteli kelen,
- joli sirilan kuru 5,
- kòrimugu kuru 2,
- mura fura buteli kelen,
- nyèdimi fura buteli kelen.

balikukalandenw ye mògò caman furakè ni nin fura kofòlenw ye. u ye banabagatò furakèlenw tògò sèbèn u ka kayew kònò. dawuda kelen ka mògò furakèlenw ye 200 bò. banabagatòw furakèli diyara jarabugukaw ye kosèbè.

jarabugu balikukalandenw ka fò la, liburuninw ni arajo ye kunnafoni caman di u ma dannikè waatiw kan. sisan, mògò caman ye danni joona tònò dòn jarabugu. ni tigasan da sera jarabugu ma, balikukalandenw b'u jan to dugu tiga feere cogo la. u bè bòrè lankolonw jateminè, k'utila dugu mògòw ni nyògòn cè. balikukalandenw bè tiga si juruw

ni nògò juruw nyènabò. sisan, u nyèsinnen bè misidaba juruw fana ma. baro sen fè, jarabuguka dò ko : "n'i ye bereke don wo la, o bè se k'i nègèn. nka, n'i ye i tègè don wo la, o tè se k'i nègèn." sisan, jarabugu juruta sèbènw n'a jurusara sèbènw bée lajèlen bè balikukalandenw bolo.

miiriya kuraw

musow ka kalan ko bè jarabugu kaw hakili la.

kalandenw b'a nyini ka dabangana nyèdenw sigi cogo n'u waraka cogo dòn. u b'a nyini ka dannikèmasin baara cogo dòn kosèbè.

kibaru bòbaliya tun ye mògò caman fari faga. nka sisan, kalanden caman b'a fè k'a bakurubasan.

balikukalandenw b'a nyini ka misidogòtòròya kalan, k'a waleya.

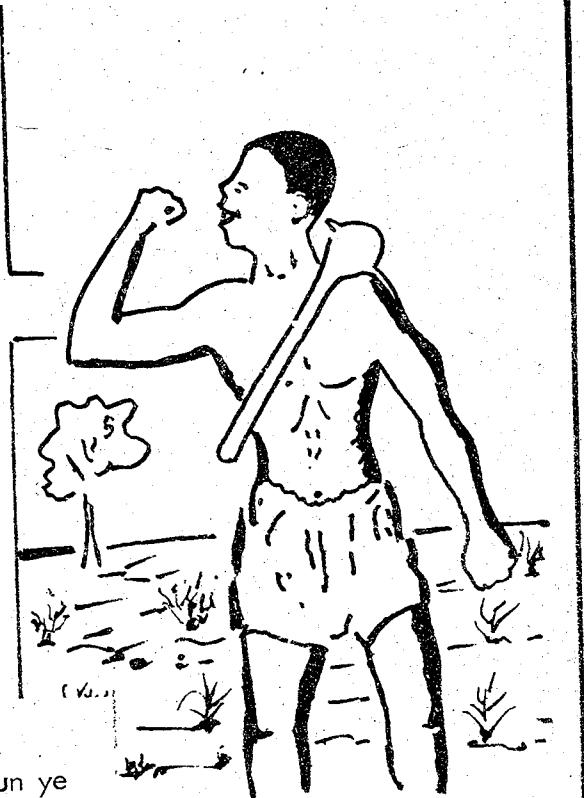
u b'a fè ka tiga feere cogo kalan, k'a nyèdòn kosèbè.

nyòninsan, bolociw, ji ni kènèya, misimara liburuninw sòròli diyara kalandenw ye kosèbè. sabu la, baa-ra si tè se ka kè a minènw kò.

jarabugu kalanden kòròbaw bè a nyini dò ka fara u ka dògòtòrò kalan kan. ji ye na sun ye cogo min, kènèya fana ye baara ni kalan bée sun ye. minabe jara

ji ye na sun ye cogo min
kènèya fana ye baara ni kalan bée sun ye

alibugu ye dugu de ye, min
sigi cogo ka nyi.

sumaya bë yen, jiriw ka ca,
kđji bë boli dugu kérè fè, musow
bë u ka finiw ko a la, denmisèn
b'u yérè ko a la.

dugu mògòw bée bennèn don.
u bë fèn bée kë nyògòn fè : sè-
nè, dugu baaraw, nyènajèw, ani
balikukan. o kalan yérè ye sira
sòrd yen kosèbè.

don dò la, alibugukaw ye lajèba kë u ka kò bilili kan. u
bennèn kò sa, u ye sèbèn ci u ka kumandan ma, k'a kë
cogo bée fò o ye, u yérè bë se ka min kë, ani faamaw ka
kan ka min kë.

nka, u ka lètèrè tun sèbènne bë bamanankan
de la.

kumandan ma se ka foyi faamu a la, k'a sababu
kè a ka kalanbaliya ye, bamanankan na.

kumandan degunna,
k'a tòorò, k'a kònò-
nafili, k'a maloya a
yérè ma. a ma nyè
min kò, kumandan y'o
de kë. a wulila ka se
alibugu balikukan
karamògò ma, k'a
nyèfò o ye. o k'a ma
ko ale bë nin fòlò in
ladila a ye. nka, ko
a bë a nyini kuman-
dan fè, a ka don ba-
likukan na, ko faa-

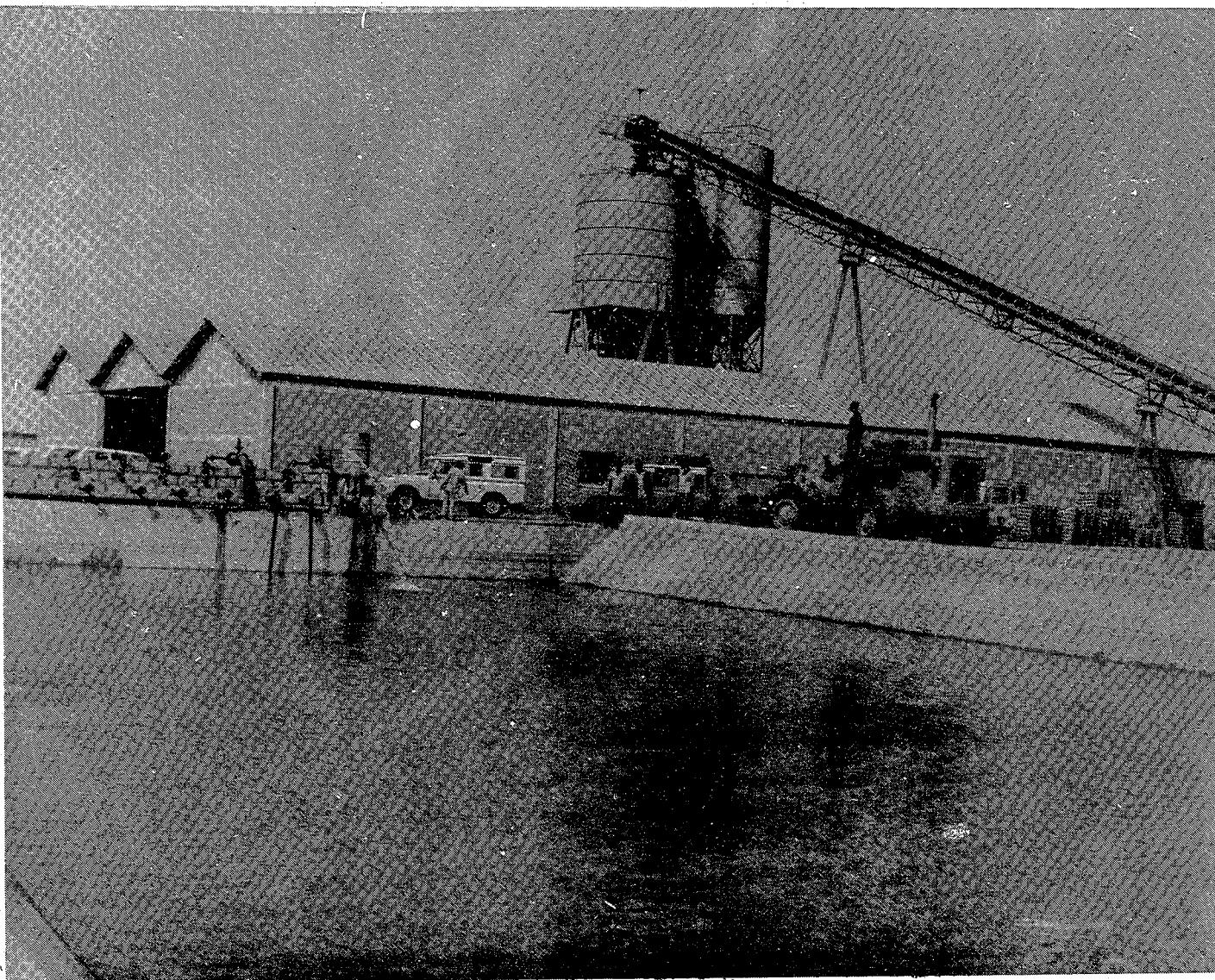

maya tè a la, maloya tè a la.
kumandan donnèn balikukan na, a
ni dugu mògòw diyara ka taa a fè. a
ye u fèla ko caman faamuya. o kèra
sababu ye, ka kumandan kë, i n'a fò,
duguwoloden yérè.

kumandan degunna, k'a
tòorò, k'a kònònafili,
k'a maloya a yérè ma.

selènge bibili

ko fôlen kôrô ye da lamaga ye.

kibaru nimòrd 39 kònò, san 1975, an kumara tònsigiba dò kan. tònsigi in kèra bamakò, k'a ta awirili kalo tile 21 fo a tile 23, san 1975. a tun nyèsinnen bè selènge bibili dilali cogo ma.

bibili in ka kan ka dila sankarani babolo de kan. o ni bamakò cè ye kilomètèrè 160 ye. a bè wasulu, yanfolila mara là.

bibili in biriki fòlè-dara kolonèli musa tarawele fè, nowanburu kalo tile 19, san 1976. k'a ta o don na fo bi, baara taara nyè.
nin ja dama dòw b'o de jira.